

Aan: de cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer

Amsterdam, 7 juni 2022

Geachte cultuurwoordvoerders,

Met de ['Hoofdlijnenbrief' cultuur 2022: Herstel, vernieuwing en groei](#) die staatssecretaris van cultuur en media Gunay Uslu op 23 mei 2022 aan de Tweede Kamer stuurde, geeft zij invulling aan de extra middelen die dit kabinet beschikbaar stelt in 2022 uit het coalitieakkoord. De [Taskforce culturele en creatieve sector](#) heeft veel waardering voor dit brede en evenwichtige pakket en ziet daarin goede aanknopingspunten om ook voor de lange termijn te kunnen werken aan herstel en transitie: geen herstart zonder aandacht voor de kwetsbare arbeidsmarkt. Geen innovatie zonder daar makers en jongeren bij te betrekken.

De taskforce is het kabinet erkentelijk voor de getoonde verantwoordelijkheid om met deze investeringen de culturele en creatieve sector te versterken in het herstel na corona. De taskforce ziet dit herstelplan ook als een aanmoediging voor gemeenten om naar voorbeeld van de staatssecretaris herstellepakketten voor de lokale culturele infrastructuur beschikbaar te stellen. Het herstelplan biedt eveneens goede aanknopingspunten voor een lange termijnagenda waarin de grootste knelpunten van nu, zoals het verbeteren van de arbeidsmarkt en met name de preciaire positie van zzp'ers, het bevorderen van samenhang in het bestel (gesubsidieerd, niet-gesubsidieerd, aandacht voor regio's) én dynamiek en vernieuwing kunnen worden geadresseerd.

De ervaring leert dat tussen plan en uitvoering weken, soms maanden kunnen zitten. Wij dringen aan op *snelle implementatie*. De nood is na de zware coronajaren voor velen zeer hoog. Het is zaak dat deze middelen voor 2022 zo spoedig mogelijk beschikbaar komen.

Wij roepen de staatssecretaris ook op om *in nauwe samenspraak* met de sector te werken aan een zo effectief mogelijke besteding van de middelen. Eerdere coronasteun maakte duidelijk dat als de details niet kloppen, een hele deelsector, genre of groep werkenden zomaar buiten de boot kan vallen. Ook dringen we aan op een drempelarme, eenvoudige implementatie en uitvoering - ga uit van vertrouwen.

In deze brief geeft de taskforce per onderdeel van het herstellepakket enkele punten van aandacht mee.

Herstart

Bij de herstart van de sector hebben podia, musea, presentatie-instellingen, producenten, bioscopen en filmtheaters, monumenten, evenementen en festivals te maken met deels onvoorziene problemen. Dit leidt tot gebrek aan continuïteit in organisaties, hoge druk op de bestaande teams en soms zelfs tot het moeten cancelen van voorstellingen. Niet alleen hebben sommige deelsectoren te maken met achterblijvende publieksinkomsten, de sector als geheel heeft ook te maken met kostenstijgingen (als gevolg van inflatie en als gevolg van wetgeving), torenhoge energieprijzen en schaarste op de arbeidsmarkt.

Bij de krapte op de arbeidsmarkt speelt zonder meer mee dat cruciale functies in de culturele en creatieve sector niet concurrerend zijn met andere sectoren. In de brief van de staatssecretaris worden deze knelpunten, die herstart en herstel in de weg staan, niet benoemd. Minimaal een realistische indexatie - per deelsector - van subsidies is noodzakelijk om kostenstijgingen op te kunnen vangen en toe te werken naar een gezonde arbeidsmarkt. Verwijzend naar het initiatief in de sportsector zou ook voor de culturele en creatieve sector aan een tijdelijke compensatie voor de toename van de energieprijzen kunnen worden gedacht. Daarbij dient ook oog te zijn voor niet (structureel) gesubsidieerde producenten en exploitanten die met dezelfde problemen kampen.

Wellicht ten overvloede benadrukken wij dat, wanneer er op enig moment weer publieksbeperkende maatregelen worden genomen, er passende compensatie moet komen. Zie hierover ons sectorplan [‘Paraat, voor het geval corona terugkomt’](#).

Publiekscampagnes voor kunstbezoek en -beoefening en ondersteuning van amateurkunst en (erfgoed)vrijwilligers.

Het is belangrijk dat er extra geld beschikbaar wordt gesteld voor publiekscampagnes, want de publiekscijfers blijven bij bepaalde activiteiten en instellingen nog fors achter bij de cijfers van 2019. De effectiviteit van een dergelijke campagne staat of valt met inzicht in oorzaken van achterblijvend publieksbereik, een goede definiëring van de doelgroepen, nauwe samenwerking met en commitment van de verschillende sectoren én voldoende budget. Musea en presentatie-instellingen bieden immers een andere vorm van beleven dan bijvoorbeeld theaters, concertzalen en bioscopen of poppodia, festivals en evenementen. Doelgerichte maatwerkcampagnes voor verschillende deelsectoren zijn nodig. Van belang is ook dat instellingen, exploitanten en ondernemers voldoende programmeringsbudget kunnen inzetten om zich met nieuw elan te kunnen presenteren. Dat is nu nog niet voldoende meegenomen in de hoofdlijnenbrief. Zo zien we dat de paar musea die wél in staat zijn om nieuwe aanbod te presenteren, weer snel op een gezond bezoekersaantal zitten. Daarnaast is, o.a. met het oog op zichtbaarheid van campagnes, mediabrede inzet nodig, waaronder ook samenwerking met de publieke omroep, via onder meer het Actieplan Cultuur, het podium op de publieke omroep.

Doortrekken leen/investeringsfaciliteiten C+O

De behoefte aan flexibele en innovatieve vormen voor financiering en investering wordt breed gedeeld door instellingen, ondernemers en werkenden. Daartoe investeert het kabinet via Cultuur+Ondernemen in verschillende leeninstrumenten. De Taskforce culturele en creatieve sector is blij met het voornemen om deze leeninstrumenten door te trekken met € 15 miljoen, waardoor een duurzaam revolverend fonds kan ontstaan. Goede aansluiting op de verschillende deelsectoren is essentieel om vruchten af te werpen. Uit onderzoek blijkt onder andere dat er een grote en blijvende behoefte bestaat aan alternatieve financiering (leningen voor overbruggen en investeringen, risicokapitaal voor innovatie), vooral in het ongesubsidieerde deel van de sector en bij zelfstandige kunstenaars en creatieven. Zo is bijvoorbeeld voor AV-producenten in dit verband een effectief systeem van cashflow financiering voor producties cruciaal. Een duurzaam revolverend fonds met verschillende, hierbij aansluitende, financiële faciliteiten is noodzakelijk voor herstel en een bloeiende culturele sector.

Uitbreiding continuïteitsregeling culturele AV-producties

Wij zijn verheugd dat € 5 miljoen wordt uitgetrokken voor de uitbreiding van een continuïteitsregeling met betrekking tot onverzekerbare risico's van AV-producties. Tezamen met de middelen voor de garantieregeling bij het Filmfonds kan hiermee eindelijk een sectorbreed vangnet worden gevormd waartoe alle onafhankelijke producenten toegang hebben. De sector vraagt de staatssecretaris om de blauwdruk die de sector in 2021 heeft voorbereid voor een concept-uitvoeringsregeling met een revolverend karakter, alsmede voor de inrichting van het centraal onafhankelijke loket, bij de implementatie mee te nemen.

Daarnaast vraagt de tasforce om ook opnieuw invulling te geven aan een continuïteitsregeling voor evenementen en vrije theaterproducenten die met vergelijkbare problemen kampen.

Arbeidsmarktpositie

Versterking positie werkenden (stimulans herstel flex en impuls gezond zzp-schap)

Veel waardering is er voor de aandacht die de staatssecretaris heeft voor de versterking van de positie van werkenden. De problemen op de arbeidsmarkt zijn in meer sectoren dan alleen cultuur voelbaar. Daarom wil de staatssecretaris in haar aanpak samen optrekken met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De taskforce juicht dit toe en wil daar graag actief bij betrokken zijn, in nauwe samenwerking met Platform ACCT.

Van belang is ook dat de staatssecretaris daarbij meeneemt dat fair practice en fair pay een gedeelde verantwoordelijkheid is van de overheid en de hele culturele en creatieve sector. Een gezonde arbeidsmarkt en een gezonde financieringsbasis voor culturele producties kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ook publieke financiers en de publieke omroep dienen hiervoor verantwoordelijkheid te nemen én daartoe budgettair in staat worden gesteld.

Een gezonde en concurrerende arbeidsmarkt realiseer je niet met eenmalige investeringen. Het vergt duurzame investeringen en continuïteit in beleid. Ook is aandacht nodig voor verschillen binnen de sectoren, bijvoorbeeld het grote verschil in subsidiehoogte (en duur) tussen beeldende kunstinstellingen die via de BIS en die via de fondsen worden ondersteund. Dit leidt bij veel instellingen tot een hoge administratieve druk, terwijl de ruimte om adequaat invulling te geven aan fair practice en diversiteit en inclusie ontbreekt. Bij het, samen met SZW, nader vormgeven van arbeidsmarktbeleid binnen de sector is het noodzakelijk om samen op te trekken met gemeenten en provincies.

De Taskforce culturele en creatieve sector is benieuwd naar de gedachte achter de 'stimulans herstel flex' en 'impuls gezond zzp-schap' en denkt graag mee met de verdere uitwerking hiervan. Ook hier geldt dat intensieve betrokkenheid van de sector zelf zorgt voor effectievere en efficiëntere regelingen, met oog voor de behoeften van de verschillende deelsectoren.

De taskforce juicht toe dat er specifieke erfgoedregelingen komen, via het Mondriaan Fonds en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, om jonge erfgoedprofessionals werkervaringsplekken te bieden en jonge starters in te zetten bij erfgoedorganisaties.

Makers

Production Incentive high-end series en zichtbaarheid speelfilms bij publieke omroep

Met deze belangrijke regeling wordt de productie van hoogwaardige Nederlandse drama-, documentaire- en animatieseries gestimuleerd. Om niet op achterstand te komen ten opzichte van andere landen is het belangrijk dat deze regeling vanaf 2023 structureel wordt voortgezet. Dat is nodig om herkenbare, attractieve series van eigen bodem te realiseren en om te zorgen dat deze worden gemaakt door makers en bedrijven uit Nederland. Blijft dit uit dan vloeit werkgelegenheid onherroepelijk weg naar het buitenland, waar vergelijkbare regelingen al veel langer bestaan. Daarnaast verdient ook het budget van de *Production Incentive* voor bioscoopfilms aandacht. Dit is sinds de start in 2014 niet geïndexeerd terwijl andere landen daar wel werk van maken.

De staatssecretaris maakt ook geld vrij voor de zichtbaarheid van Nederlandse films bij de publieke omroep. Dit gaat om het bedrag van € 1 miljoen, dat op de korte termijn nodig is voor financiering van het Speelfilmconvenant tussen de publieke omroep en onafhankelijke producenten. Hiermee committeert de NPO zich aan jaarlijks 18 nieuw te realiseren speelfilms en heldere afspraken met betrekking tot vergoedingen en rechtenpakketten (inclusief VOD). Om een duurzaam convenant te kunnen sluiten is het cruciaal dat het totaal benodigde budget voor rechtenpakketten ook na 2022 beschikbaar blijft t.b.v. een duurzaam convenant.

De taskforce merkt daarnaast op dat er behoefte is aan een (fiscale) regeling voor de podiumkunsten om het concurrentievermogen van de sector te borgen. In België is de *tax shelter* al enkele jaren voor podiumkunsten toegankelijk. Omdat deze in Nederland ontbreekt dreigen steeds meer werkgelegenheid, kennis en talent weg te lekken over de grenzen. Hierover gaan wij graag met de staatssecretaris in gesprek.

Programma impuls startende makers/ professionals

Dat hier in de brief aandacht voor is, juichen we toe. Impulsen voor nieuwe makers zijn in alle deelsectoren cruciaal: van vormgeving, letteren en film tot beeldende kunst en podiumkunsten. Voor de instandhouding van de ketens is daarbij voldoende aanwas niet alleen uit hbo- maar ook uit mbo-opleidingen nodig. Ten aanzien van de podiumkunsten benadrukken we het belang om bij de uitwerking oog te houden voor *alle* vormen van podiumkunsten, inclusief popmuziek, en *alle* disciplines daarbinnen, zoals ontwerpers, dramaturgen en educatiemedewerkers. Ook moet de rol die bijvoorbeeld theater- en filmproducenten vervullen bij de ontwikkeling van talent worden meegenomen, evenals de functie van (regionale) broedplaatsen/ontwikkelinstellingen voor talentontwikkeling en productie in de uitwerking van startsubsidies. Dit is in het belang van de keten en het kunnen aanbieden van voldoende programma.

Jongerencultuur

Programma impuls jongerencultuur

De Programma impuls jongerencultuur kan een belangrijk instrument zijn om het bereik en de participatie van jongeren te stimuleren. Het is daarbij van belang dat dit in samenspraak met overheden en betrokken lokale organisaties verder wordt uitgerold.

Uitbreiding van de pilot MBO cultuurkaart

Hierover is de taskforce enthousiast. In het voortgezet onderwijs ondernemen de leerlingen jaarlijks meer dan 1,1 miljoen culturele activiteiten met de Cultuurkaart, bij een deelname van 80% van alle scholen. We verwachten dat dit ook in het beroepsonderwijs mogelijk is. De taskforce gaat ervan uit dat dit een impuls kan geven aan het cultuuronderwijs binnen het mbo en zo niet alleen bijdraagt aan actueel en toekomstig publiek, maar ook leidt tot aanwas van toekomstige collega's.

Innovatie

Versnellen en ondersteunen van de digitale transformatie culturele en creatieve sector

Er is dringend behoefte aan financiële steun voor innovaties, ook op digitaal vlak. Na de coronacrisis is bij onder meer podia de noodzaak ontstaan om flexibeler te programmeren en meer interregionaal samen te werken, bijvoorbeeld door in staat te zijn om te (co)produceren. Alleen zo kunnen podia ook in de toekomst het publiek blijven inspireren en hun gemeentelijke opdracht, de huiskamer van de stad zijn, waarmaken. Daarnaast hebben veel instellingen, evenementen en festivals ervaring opgedaan met online programmering. Om ook in de toekomst de toegankelijkheid te vergroten is het belangrijk dat instellingen in staat worden gesteld de digitale infrastructuur hiervoor duurzaam in te bedden in hun organisaties. Niet in de laatste plaats om de live-ervaringen te kunnen verrijken en een diverser publiek te kunnen bereiken. Tegelijkertijd mag de betekenis van digitale verdienmodellen niet worden overschat. De coronacrisis heeft laten zien dat een live festival- of concertervaring zich niet louter online laten vervangen en dat dit evenmin een basis vormt voor toekomstbestendige verdienmodellen. Dat neemt niet weg dat de culturele en creatieve sector eraan hecht om de toegankelijkheid van de sector duurzaam te verbreden door met hybride vormen van programmering te blijven werken.

Ten aanzien van verlenging van de innovatielabs vraagt de taskforce om te borgen dat deze vraag gestuurd worden ingezet, zodat de resultaten zo goed mogelijk kunnen worden toegepast in de praktijk. Ook moedigen wij aan om, net als in omliggende landen, de creatieve sector breder te definiëren dan alleen de ontwerpdisciplines.

Verder vraagt de taskforce om een juiste interpretatie van de motie Gündoğan. In deze motie werd de regering verzocht om de kennis over digitalisering die reeds beschikbaar is in Europees verband te vergaren en tot een plan te komen om deze kennis in de culturele en creatieve sector te in te zetten. In de motie werd ook gevraagd om te komen tot een plan van aanpak om de Nederlandse culturele en creatieve sector actief onderdeel te maken van de Europese programma's.

De verwijzing die de staatssecretaris in haar brief doet naar bestaande instellingen en DutchCulture onvoldoende om een goede aansluiting van de sector met Europese programma's te bewerkstelligen. Het verzoek is om hier ook de Federatie Creatieve Industrie bij te betrekken.

Inzet van ontwerp bij maatschappelijke opgaven

De staatssecretaris wil de inzet van ontwerp bij maatschappelijke opgaven kracht bijzetten door nog dit jaar een programma te starten dat de impact van ontwerpend onderzoek moet vergroten. Zij geeft daarmee deels invulling aan de ambitie uit het coalitieakkoord om 'de creatieve industrie te betrekken bij grote maatschappelijke opgaven'. Het ligt wat de taskforce betreft voor de hand om bij de ontwikkeling van dit programma o.a. gebruik te maken van de leerervaringen en gevalideerde onderzoeksresultaten (TU Delft) van het Programma IDOLS^{1*} (Increasing Demand by Offering LearningS). Net zoals het voor de hand ligt om de Federatie Creatieve Industrie - als vertegenwoordiger van de sector - bij de ontwikkeling van dit programma te betrekken en om in dialoog te gaan met gemeenten en provincies over wat er nodig is om de creatieve industrie beter en meer bij economisch-maatschappelijke opgaven te betrekken.

Tot slot

De sector is verheugd dat, na twee jaar onzekerheid en lange lockdowns, het publiek weer kan genieten van al het mooie en bijzondere dat onze sector te bieden heeft. Wij hopen van harte dat dat in het najaar ook zo zal blijven. Wij zijn dankbaar voor de steun die de regering beschikbaar stelt voor herstel en verheugd dat tegelijkertijd een begin wordt gemaakt met de met de ontwikkeling van een agenda voor de lange termijn. Het is van groot belang dat deze lange termijnagenda wordt gebaseerd wordt op een brede en integrale visie op herstel en transitie van de volledige culturele en creatieve sector. De middelen voor herstel zullen, zeker in het dreigende licht van de gevolgen voor inflatie en kosten van de nieuwe crisis en de kans op terugkeer van coronamaatregelen, hard nodig blijven om de sector overeind te houden.

Met vriendelijke groeten, namens de Taskforce culturele en creatieve sector

Jan Zoet, voorzitter Kunsten '92

[De Taskforce culturele en creatieve sector](#) is een samenwerkingsverband van ruim 100 branche-, beroeps- en belangenorganisaties. Doel van de taskforce is om door gezamenlijke analyses, informatie-uitwisseling en afstemming de Coronacrisis het hoofd te bieden.

Kunsten '92 | **Federatie Cultuur** (NAPK, Museumvereniging, VSCD, CultuurConnectie, VOB, VNPF, VvNO, Koepel Opera) | **De Creatieve Coalitie** | **Erfgoedplatform** | **Federatie Creatieve Industrie** (BNA, BNO, DGA, DDD, MODINT, Buma Cultuur, NAPA, NCP, Dupho, NVPI) | **VVTP** | **Kunstenbond** | **NVBF** | **Popcoalitie** | **ENCORE** | **VVEM** | **De Zaak Nu** | **Platform ACCT** | **Alliantie van Evenementenbouwers** | **Federatie Auteursrechtbelangen** (Platform Makers, Platform Creatieve Media Industrie en Vereniging VOICE)

¹ IDOLS* dat in opdracht van haar ministerie in 2019 werd ontwikkeld om de grote maatschappelijke opgaven en haar probleemeigenaren op een effectieve manier te verbinden met de creatieve en culturele sector